

Årsmelding 2022

Villrein, Leirsjøtelet, Lesja kommune, foto Bjørn Rangbru

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

1. Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder

Villreinnemnda er en offentlig nemnd hvor medlemmer og varamedlemmer er oppnevnt av Miljødirektoratet, etter forslag fra hver kommune som har villreinareal. Villreinnemndenes hovedoppgaver er å:

- Godkjenne fellingskvoter for det enkelte år etter forslag fra rettighetshaverne
- Godkjenne bestandsplaner utarbeidet av rettighetshaverne i et villreinområde (villreintvalgene)
- Fordele midler til villreintiltak
- Være høringsinstans i saker som berører arealbruken i villreinens leveområde
- Bidra til at kunnskapen om villreinens leveområder styrkes

Nemndene har en fireårig funksjonsperiode som følger kommunevalgperioden. Nemnda for Snøhetta og Knutshø villreinområder ble konstituert i 4. februar 2020. Representantene fra Dovre kom inn noe senere. For Tynset ble byttet medlem i 2021. Nemnda har hatt følgende sammensetning i 2022:

Kommuner	Medlemmer	Varamedlemmer
Alvdal	Olov Grøtting	Arne Dagfinn Øynes
Dovre	Marius Voll	Gunn Jane Ulekleiv
Folldal	Bente Fossum	Frode Brendryen
Lesja	Eirik Sæther	Anne Matre
Molde	Toril Melheim Strand (Nestleder)	Stig Arild Arvesen
Oppdal	Håkon Eldar Nordseth	Ingrid Husdal Dørum
Rauma	Reidar Brude	Magnhild Vik
Rennebu	Per Arild Thorsen	Kari Aftreth
Sunnal	Olav Söderberg (Leder)	Astrid Sæter
Tynset	Margrete Sundberg Rusten	Ola Engen

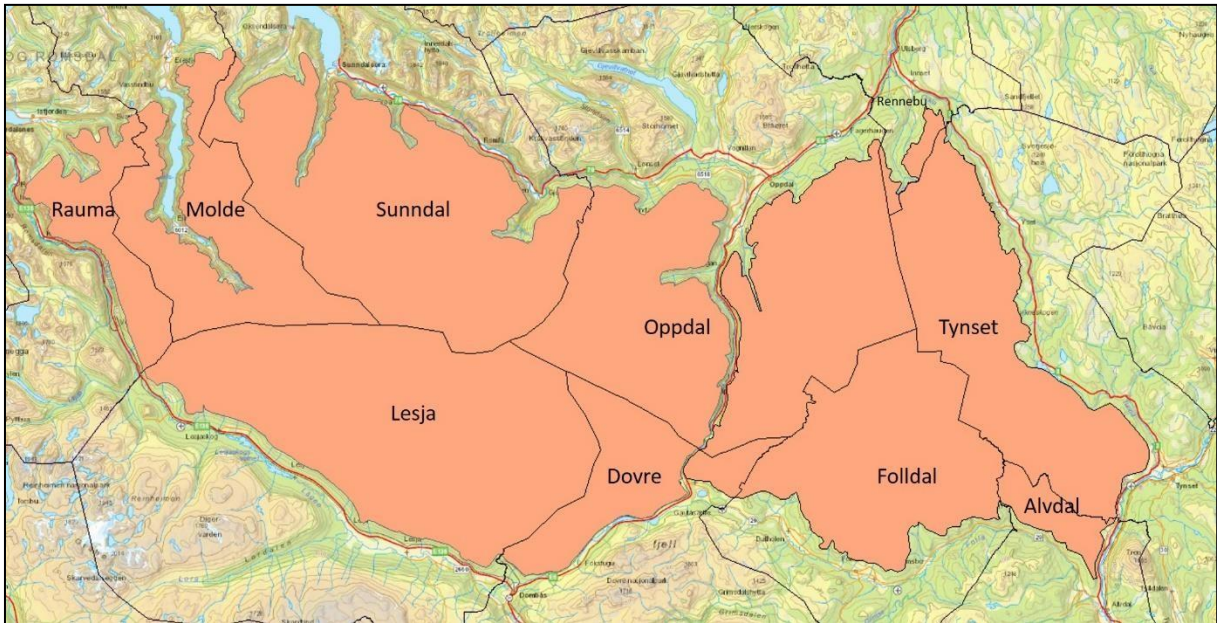
Sekretærer i 2022 har vært Statsforvalteren i Trøndelag ^{v/}Bjørn Rangbru og Maia Vardenær.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

2. Virkeområde og aktivitet

Villreinnemndas ansvarsområde er både Snøhetta villreinområde og Knutshø villreinområde. Villreinområdene har areal i 3 fylker og 10 kommuner. I Snøhetta er det to delstammer; øst og vest.

Figur 1 Kart som viser Snøhetta og Knutshø villreinområdes utbredelse

Villreinnemnda har protokollført 28 saker i 2022. Sakene er behandlet i tre Teamsmøter, to E-postbehandlinger, og et fysisk møte:

25.01.2022: Sak 1-6, Teamsmøte

17.03.2022: Sak 7, Teamsmøte

29.03 – 04.04.2022: Sak 8, E-postbehandling

21.04.2022: Sak 9-21, Villreinsenteret

17.08.2022: Sak 22-28, Teamsmøte

07 - 11.10.2022: Sak 29, E-postbehandling

Villreindrådet sine fagdager ble holdt i Rondane 01. – 02.06.2022. Flere fra nemnda, samt sekretariatet deltok. Det årlige dialogmøtet mellom villreinnemnda og villreinutvalgene for Snøhetta og Knutshø ble holdt på Villreinsenteret på Hjerkin 01.11.2022.

Fordeling av tiltaksmidler

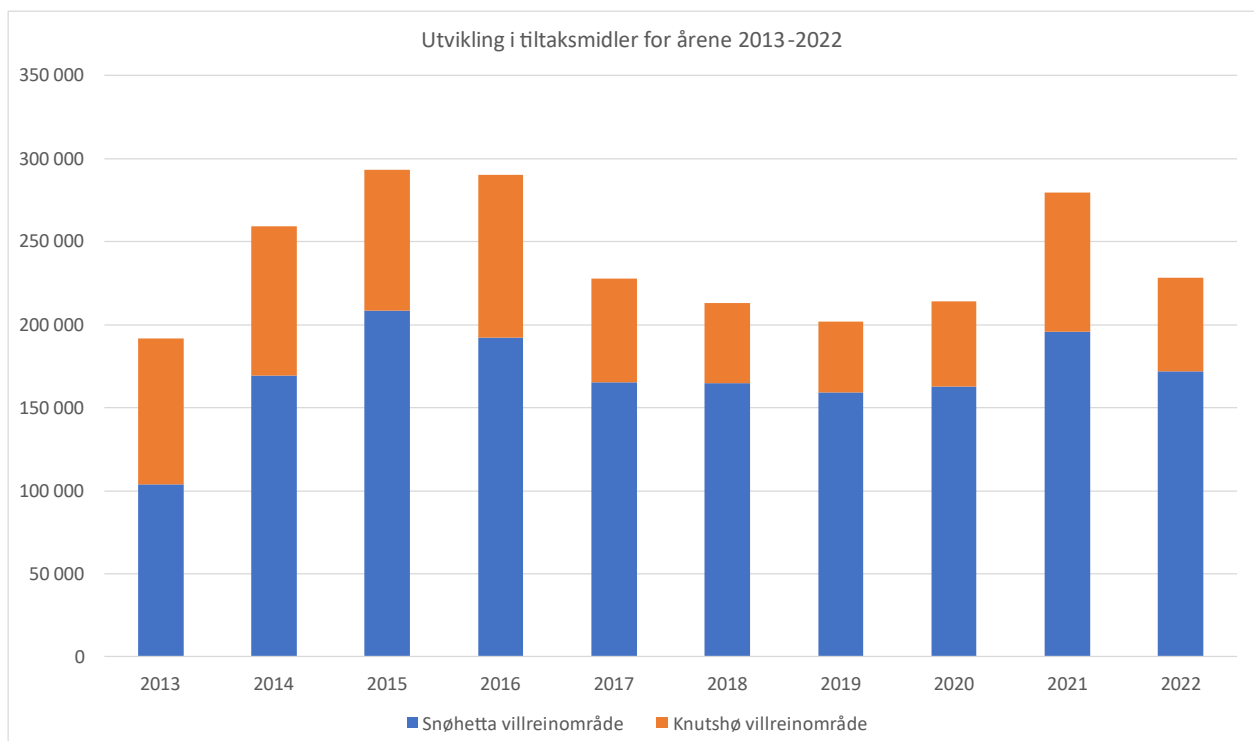
I 2022 var det ramme på kr 229 000,- tilgjengelig til villreintiltak i Snøhetta og Knutshø villreinområder. Nemnda behandlet 4 søknader om tilskudd og gjorde følgende fordeling:

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Søker	Navn eller beskrivelse på prosjekt eller tiltak	Søknadssum	Vedtak
Snøhetta villreinutvalg	Tiltak iht bestandsplan mm.	175 000	161 000
Knutshø villreinutvalg	Tiltak iht bestandsplan mm.	100 000	57 000
Dombås Fjellskole	Utstyr reinsjakt	24 500	6 000
Aune Barneskole	Undervisning reinsjakt	6 000	5 000
	Totalt	305 500	229 000

Miljødirektoratet krever inn fellingsavgift for felt villrein. Midlene returneres som tilskuddsmidler til villreinområdet påfølgende år. Størrelsen på beløpet endres i samsvar med felte villrein, og sats på fellingsavgift. Tilgjengelig sum for tilskuddsmidler i 2022 var lavere sammenlignet med 2021 (figur 2).

Figur 2 Utvikling i tilgjengelige tiltaksmidler for Snøhetta og Knutshø villreinområder årene 2013 – 2022.

3. Bestandsforvaltning

Snøhetta villreinområde

Snøhetta villreinområde er delt i to villreinald, «Øst» og «Vest». Utvalget har utarbeidet en driftsplan som er godkjent for perioden 2019-2023. Det er her en målsetning å beholde vinterstammen på 2200 dyr +/- 10 % i østområdet, og å øke opp til 800 dyr +/- 10 % i vestområdet. Minimumstillingen i 2022 viste minst 1474 dyr i øst og 400 i vest.

I Snøhetta Vest er det erfaringsmessig krevende å få gode minimumstillinger. Den 03.03.2022 ble det funnet 395 dyr på minimumstillingen. Ifølge styremøtepapirene til utvalget var forholdene noe bedre enn på østområdet, men også på vest var det delvis 51 avblåst snø. Det ble antatt at ikke alle dyr ble funnet. Ved ny telling 06.04.2022 ble det funnet 400 dyr. Kilde Snøhetta Villreinutvalg. Norsk institutt for naturforskning gjennomførte kalvetelling

Villreinemnda for Snøhetta og Knutshø

strukturtelling i begge valdene i 2022.

Kvoten for 2022 var i Snøhetta øst 750 fellingstillatelser med en kvotesammensetning på 15 % fritt dyr, 15 % kluftebukk, 20 % simle/ungdyr, og 50 % kalv. I Snøhetta vest var det 150 fellingstillatelser med en kvotesammensetning på 15 % fritt dyr, 15 % kluftebukk, 20 % simle/ungdyr, 50 % kalv.

Fellingsresultater 2022

Tabell 1. Viser antall felte villrein fordelt og prosentvis fordeling i kjønns- og alderskategori, Snøhetta øst og vest høsten 2022.

Snøhetta Øst 2022 Kvote = 750	Kalv		1,5 år		Eldre		Sum
	Bukk	Simle	Bukk	Simle	Bukk	Simle	
Antall	49	52	19	13	124	82	339
Prosent av felte dyr	14	15	6	4	37	24	

Snøhetta Vest 2022 Kvote = 150	Kalv		1,5 år		Eldre		Sum
	Bukk	Simle	Bukk	Simle	Bukk	Simle	
Antall	5	2	2	2	14	12	37
Prosent av felte dyr	14	5	5	5	38	32	

Knutshø villreinområde

Knutshø villreinområde er ett villreinald. Utvalget har en bestandsplan som er godkjent for perioden 2018-2022. Det er her en målsetting med en vinterstamme på 1500 dyr. Vinteren 2022 ble det registrert 890 dyr under minimumstillingen. Men denne tellingen ble vurdert som mislykket. Den 6.4.2022 ble det registrert 1303 dyr, noe som er nært beregnet stammestørrelse. Kilde Knutshø Villreinutvalg. Norsk institutt for naturforskning gjennomførte kalvetelling og strukturtelling i 2022.

Kvoten i Knutshø villreinområde var på 395 fellingstillatelser. 375 av disse med en fordeling på 45 % kalv, 30 % simle/ungdyr, og 25 % fritt dyr. De øvrige 20 dyrene ble tildelt som frie dyr, med 10 til hvert av jaktfeltene Fåset og Naustervorda.

Fellingsresultater 2021

Tabell 2 Viser antall felte villrein fordelt og prosentvis fordeling i kjønns- og alderskategori, Knutshø høst 2022.

Knutshø 2022 Kvote = 395	Kalv		1,5 år		Eldre		Sum
	Bukk	Simle	Bukk	Simle	Bukk	Simle	
Antall	27	36	10	8	60	61	202
Prosent av felte dyr	13	18	5	4	30	30	

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

4. Forvaltning av leveområdene

Oppsummering av saker om arealforvaltning og motorisert ferdsel som har vært til behandling i nemnda:

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring om dispensasjon for renovering av Olabu i Folldal kommune. Villreinnemnda var bekymret for at tiltaket skulle bidra til mer bruk av bua og derved medføre økt forstyrrelse av villreinen i Knutshø. Nemda frarådet tiltaket, og anbefalte dialog mellom hytteeier og kommune om ny tomt utenfor nasjonalt villreinområde.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring fra Lesja kommune om dispensasjon for riving av bu og oppføring av ny hytte og uthus i Motterudholet. Villreinnemnda var bekymret for at tiltaket kunne føre til økt ferdsel i området, med negativ konsekvens for villreinens bruk av området som vinterbeite. I høringen frarådet villreinnemnda tiltaket.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring fra Lesja kommune om dispensasjon for påbygg av naustbu ved Miutjønn i Dalsida statsalmenning. Nemda hadde ingen merknader.

Villreinnemnda kom med en høringsuttalelse til Dovrefjell nasjonalparkstyres behandling av saken om nybygging av Olabu. Folldal kommune vedtok å innvilge dispensasjon til nybygging. Ifølge vedtaket ble det opplyst at bua skulle være avlåst og ikke åpen for allmenheten, men nemda savnet informasjon om hvordan dette skulle ivaretas. Kunnskap om hvor stor ferdselen ville bli i området som følge av ny hytte forelå ikke, og villreinnemnda oppfattet derfor at kunnskapsgrunnlaget i saken var mangelfullt.

Villreinnemnda kom med en høringsuttalelse til søknad fra Torbudalen Aursjøen hytteforening om dispensasjon til kjøring av snøskuter i vintersesongen og etter 20.04 (eller 3. påskedag om denne faller senere), i Torbudalen biotopvernområde i Sunddal kommune. Nemda pekte på at villreinen har lite energi å avse etter vinteren, og at minimering av menneskelig aktivitet i biotopvernområdet like før og under kalvingsperioden måtte være et mål. Nemda støttet ikke en generell dispensasjon.

Villreinnemnda behandlet en høring om forslag til endring i Reguleringsplan for Folldal hyttegrennd Østre del. Forslaget gikk ut på å øke antallet tomter, ved å redusere tomtestørrelse. Nemda vurderte en økning i antall fritidsboliger som bekymringsfull, da det ville kunne medføre økt ferdsel inn i villreinens leveområde. Villreinnemnda vurderte det som generelt fornuftig å fortette et allerede planlagt og godkjent område framfor å ta i bruk nye områder, men ikke i områder i nærheten av eller innenfor villreinens leveområder. Villreinnemnda ba derfor kommunen vurdere konsekvenser av en økning i antall tomter.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring fra Lesja kommune om dispensasjon til å bygge utedo ved tilsynsbu i Mølmsbotten i Dalsida landskapsvernområde. Nemda anbefalte tiltakshaver å finne en løsning med innendørstolett, da en frittstående utedo ville medføre mer ferdsel mellom bu og do og kunne brukes av andre som ferdes i fjellet.

Villreinnemnda mottok en høring fra Lesja kommune på søknad om dispensasjon for riving av

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

bu i Svartdalslia og oppføring av ny og større utleiehytte og uthus på Baklihaugen ved Myrin. Det ble vurdert som positivt for villreinen å rive den gamle bua som lå innenfor nasjonalt villreinområde, og akseptabelt at det ble bygget ny hytte som «erstatning» utenfor villreinområdet. Villreinnemnda vurderte likevel økningen i hytteareal som altfor stor, og ba derfor kommunen vurdere konsekvensene av en slik økning i fritidsboligens størrelse og standard.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring på dispensasjon for ny bru over Sandåe i Merrabotn i Lesja kommune. Nemda vurderte at ny bru (som erstatning for gammel bru) i liten grad ville påvirke villreinen.

Nemda mottok høring fra Lesja kommune om dispensasjon for riving av gammel bu og oppføring av ny bu ved Grisungen. Villreinnemnda vurderte at tiltaket i liten grad ville endre påvirkning på villreinen.

Villreinnemnda kom med en høringsuttalelse til søknad om bordkledning og et påbygg på hytta Karistu i Sunndal kommune. Nemda hadde ingen merknader utover at tiltaket måtte gjennomføres på en slik måte at det ikke fører til økt bruk og ferdsel i området.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring fra Norges vassdrags- og energidirektorat på detaljplan for habitatbruk i tilløpsbekker i Aursjøen i Lesja kommune. Det var planlagt å utføre tiltak i syv bekker for å øke den naturlige produksjonen av ørret. Nemda vurderte tiltakene som lite negative for villreinen dersom de ble gjennomført midt på sommeren, og anbefalte derfor at tiltakene skulle gjennomføres etter 1.juli og før 15. august.

Villreinnemnda kom med en uttalelse til høring av forskrift om motorferdsel i Sunndal kommune. I forskriften ble det åpnet for å gjøre unntak fra forbud mot kjøring i villreinområdene etter 20.april (eller 3. påskedag om denne faller senere) for områdene Grødalen, Øksendalen og Ryssdalen, og for dalførene Grøvudalen og Lindalen og etter veien Osbu – Nettet grense fram til hytter i Torbudalen. Kommunestyret ba høringsinstansene om å vurdere 1) om motorisert ferdsel på snø etter påske i villreinområdene igjen kunne tas inn i og hjemles i Forskrift for motorferdsel i utmark i Sunndal kommune, og 2) hvordan dette i så fall kunne tas inn i og hjemles i nevnte forskrift på formelt rett vis. 1) Villreinnemnda støttet ikke at forskriften åpnet for å benytte snøskuter innover Torbudalen etter påske eller etter anleggsveien og til hyttefeltene i dalen. 2) Villreinnemnda vurderte dette som uaktuelt.

Villreinnemnda kom med en høringsuttalelse til Lesja kommune sin Plan for friluftslivets ferdselsårer. Nemda så på det som svært positivt at kommunen utarbeidet et samlet plan for ferdselsårene i Lesja. I høringsuttalelse uttrykte nemda at det ville være viktig å gjøre en kritisk vurdering av alle tiltak som kan føre til mer ferdsel i villreinområdene, og at de tiltak som ble vurdert juridisk bindende måtte konsekvensutredes med hensyn til villrein. Villreinnemnda var enig med kommunen om at behovet for plan var spesielt stort i området Bjorli, og at strategier om å lage ruter som leder ferdselen mellom hyttefelt ned mot bygda også måtte nedfelles i planen.

Villreinnemnda fikk tilsendt en høring om oppsetting av utedo på ei seter fra Folldal kommune. Nemda hadde ingen merknader.

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Folldal kommune vedtok å gjennomføre endring i Reguleringsplan for Folldal hyttegrend Østre del, og dermed øke antallet tomter innenfor dette området. Villreinnemnda anket kommunens vedtak. Nemda begrunnet dette med at Knutshø villreinområde ikke har godkjent tilstand etter kvalitetsnormen. Nemda vurderte også kommunens utsagn om at økning i tomter vil ha liten betydning fordi områdene allerede er mye brukt, som mangelfullt utredet med tanke på problematikken og villreinens internasjonale verdi.

5. Verktøy og kunnskapsgrunnlag

Kvalitetsnormen og nye kart

Kvalitetsnormen for villrein ble vedtatt sommeren 2020. Målet med kvalitetsnormen er å beskrive tilstanden til villreinen i villreinområdene. Våren 2022 ble klassifiseringen av de ti nasjonale villreinområdene ferdigstilt. Ingen av ti områdene ble vurdert til grønn, og god tilstand. Snøhetta og Knutshø villreinområde ble røde med dårlig kvalitet.

Klassifiseringen gir tydelige signal på hvilke faktorer som er de største utfordringene i hvert enkelt villreinområde. Kvalitetsnormen for villrein består av tre delnormer, med hver sine måleparametere; 1. bestandsforhold, 2. lavbeiter, 3. leveområde og menneskelig påvirkning. Til delnorm 3 «leveområde og menneskelig påvirkning» ble det i 2021 utarbeidet nye kart for funksjonsområder og fokusområder i både Snøhetta og Knutshø villreinområder.

Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3 i Snøhetta finnes her:

<https://storymaps.arcgis.com/stories/915d4ffe90c14e06b4ab3b211d687655>

Kunnskapsgrunnlaget for delnorm 3 i Knutshø finnes her:

<https://storymaps.arcgis.com/stories/47018cd656984a4aa78ac22737ca8779>

NINA har utarbeidet et interaktivt digitalt kart over villreinområdene, som illustrerer landskapet sett fra villreinens perspektiv. Kartene beskriver kvaliteten på ressursene og barrierer/hindringer for bevegelse.

Kartene finnes her: [ReindeerMaps - MODULE 1 - VIEW MAPS \(google.com\)](#)

Snøhetta og Knutshø

I både Snøhetta og Knutshø villreinområder er det opprettet store verneområder med formål å ivareta en viktig del av leveområdet til villreinen i Snøhetta og Knutshø villreinområder. I tillegg er det opprettet en regional plan for Dovrefjellområdet hvor begge villreinområdene er innlemmet som nasjonale villreinområder.

Både Knutshø og Snøhetta villreinområder har utarbeidet planer for forvaltning av villreinstammene (Snøhetta: «Driftsplan 2019-2023», Knutshø: «Bestandsplan for Knutshø villreinområde 2018-2022»). I tillegg er det de siste årene gjennomført tverrfaglige utredninger knyttet til villreinens bruk av villreinområdene, og menneskers bruk av fjellene.

De vedtatte verktøyene og det samla kunnskapsgrunnlaget for å forvalte villreinen og

Villreinemnda for Snøhetta og Knutshø

leveområdene vurderes som relativt gode og det forventes at kvalitetsnormen vil heve kvaliteten videre.

Vurdering av tilstand Snøhetta villreinområde

Resultatene fra minimumstillingen som ble gjennomført vinteren 2022 viste minimum 400 dyr i Snøhetta vest og minimum 1474 dyr i Snøhetta øst. Det er grunn til å tro at bestandene er noe lavere enn målene i bestandsplanen om 800 rein i vest og 2200 i øst.

Andelen kalv i Snøhetta har vært mellom 45-50 per 100 simle/ungdyr de siste 20 årene. I 2022 ble det registrert 27,3 kalv per 100 simle/ungdyr i vestområdet, og 32,6 i østområdet. For begge områdene er dette lavt.

Hjorteviltregisteret viser veide slaktevekter fra 2022.

Jaktår	Hannkalv		Hunnkalv	
	Gjennomsnittsvikt hannkalver	Antall hannkalver	Gjennomsnittsvikt hunnkalver	Antall hunnkalver
Øst	15,2	44	13,6	46
Vest	20,8	4	17,5	2

Særlig i øst virker slaktevektene på kalver å være lave. For vest er tallmaterialet for lavt til å sammenligne.

Tidligere nasjonalt initiert vannkraftutbygging langs akse Dalsida–Torbudalen har kraftig redusert villreins trekkmuligheter mellom viktige funksjonsområder. Det å forbedre sesongtrekket mellom sommerbeiter i vest og vinterbeiter i øst er et overordnet mål, og det er viktig at potensielle trekkområder skjermes mot nye irreversible utbygginger og eller økt ferdsel som kan hindre en forbedring av trekket. Det er i kvalitetsnormen for villrein utpekt flere fokusområder langs akse som peker på utfordringer knyttet til trekkpassasjer og arealunnavvikelse.

På Hjerkinplatået er det utfordringer knyttet til ferdsel som kan hindre reien i å gjennomføre rotasjonstrekket mellom sesongbeiter. På Snøheimveien er det innført et regime som frakter folk i buss forbi viktige vandringsområder for rein. Ferdselen i området har økt og er i dag så omfattende at den påvirker villreins vandringsmuligheter. Det er viktig å følge med på reiens bruk av områdene på Hjerkinplatået. Det er også her utpekt fokusområder knyttet til arealunnavvikelse og trekkpassasjer.

Vurdering av tilstand Knutshø villreinområde

Resultatene fra minimumstillingen som ble gjennomført vinteren 2022 viste 1303 vinterdyr. Det er grunn til å tro at bestanden er noe under målsettingen på 1500 vinterdyr.

Andelen kalv i Knutshø har vært synkende de siste 20 årene. De siste fem år har gjennomsnittlig andel kalv vært rett i underkant av 40 per 100 simle/ungdyr. Den langsiktige synkende trenden vurderes som uheldig og uønsket. Resultatene fra 2022 viste 38,2 kalv per 100 simle/ungdyr.

Hjorteviltregisteret viser veide slaktevekter fra 2022.

Jaktår	Hannkalv		Hunnkalv	
	Gjennomsnittsvikt hannkalver	Antall hannkalver	Gjennomsnittsvikt hunnkalver	Antall hunnkalver
Knutshø	15,7	19	17,4	26

Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø

Knutshø villreinområde særpreges av et betydelig veinett som gjør at store deler av området er lett tilgjengelig for folk. Studier med GPS-merket rein, viste at reinen i Knutshø hadde en begrensa arealbruk, og at betydelige arealer har vært lite brukt. Forstyrrelser som følge av menneskelig infrastruktur var trolig en viktig årsak til dette.